

Handläggare
Denisa Fazlji
Telefon: 08 508 249 53**Till**
Skärholmens stadsdelsnämnd
2018-06-14

Varför ökar avslagen till äldreboende i Skärholmen?

Svar på inkommen skrivelse från Moderaterna (M), Liberalerna (L) och Centerpartiet (C)

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Susanne Leinsköld
Stadsdelsdirektör

Anna Mattsson
Avdelningschef

Sammanfattning

M, L och C har inkommit med en skrivelse till förvaltningen som handlar om varför avslagen till äldreboenden ökar.

De förändringar som Beställarenheten har genomgått under det senaste året har resulterat i rättssäkrare bedömningar.

Ärendet

Moderaterna (M), Liberalerna (L) samt Centern (C) har inkommit med en skrivelse som handlar om avslagen till äldreboenden och varför dessa har ökat under år 2017. Skribenterna anser att det i staden saknas rättvisa kring biståndsbedömningen för äldre och förvaltningen får i uppdrag att besvara följande fråga:

- Vad är förklaringen till att Skärholmen har en högre andel avslag på ansökningar till vård- och omsorgsboenden jämfört med övriga Söderort förutom Hägersten?

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för socialtjänsten.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Under december 2017 antogs nya riktlinjer. Utredning och biståndsbedömningen under 2017 gjordes alltså utifrån de något äldre riktlinjerna som gällde från och med den 25 maj 2015. Både de nya och de gamla riktlinjerna upprätthåller likställighetsprincipen i staden och stärker rättssäkerheten för den enskilde. Huvuddragen är detsamma men förändringar har gjorts när det gäller skrivningen av behovsgrunderna för att beviljas vård- och omsorgsboende där hjälpbehovet nattetid har förtydligats. I de nya riktlinjerna har det även förtydligats att biståndshandläggare ska arbeta med informationsinsatser om hur äldre kan anpassa sitt boende i syfte att skapa trygghet eller flytta till ett anpassat boende i god tid. Den enskilde ska informeras om andra möjliga boendialternativ som finns att tillgå genom exempelvis seniorlägenheter, trygghetsboende eller annan insats i form av hemtjänst. Äldre över 85 år, som har fått avslag på sin ansökan om särskilt boende ska få sina behov säkrade genom exempelvis förtur till seniorboende.

Biståndshandläggare utreder den äldres behov och fattar beslut i enlighet med Socialtjänstlagen (SoL) och stadens riktlinjer. Myndighetsutövning präglas av hög rättssäkerhet och det är den enskildes individuella behov som avgör rätten till ett boende. Vård- och omsorgsboende beviljas när den enskildes behov inte längre kan tillgodoses på annat sätt. Bedömningen grundas sig på en helhetsbedömning där den enskildes situation sammanvägs med sociala, medicinska, psykiska och existentiella behov. Vård- och omsorgsboende beviljas utifrån följande kriterier:

- Omvårdnadsbehovet ska vara så omfattande över dygnet alla timmar att behovet inte kan tillgodoses med hemtjänstinsatser.
- Det ska finnas medicinska behov och behov av närhet till sjuksköterska och/eller personal även om behov av hjälp nattetid inte finns.
- Oro orsakad av psykisk ohälsa, kognitiv svikt eller demenssjukdom som påverkar den enskildes förmåga att fungera i ordinärt boende.

Under 2017 utredde Beställarenheten omsorg om äldre 198 ansökningar om vård- och omsorgsboende. 154 ansökningar beviljades och 44 ansökningar avslogs, det vill säga 22 % av det totala antalet ansökningar. Det var 25 kvinnor och 13 män som fick avslag.¹ I åldersgruppen 65-78 år fick 8 personer avslag. I åldersgruppen 79-89 år fick 23 personer avslag. I åldersgruppen 90 år och uppåt fick 13 personer avslag. 19 personer var ensamboende och 13 personer sammanboende med make/maka/partner/vän. 12 personers boendesituation/familjeförhållanden framgick inte. Det allra tydligaste resultatet som framträder ur statistiken är att ensamboende äldre har behov av vård- och omsorgsboende i högre utsträckning än de som bor med en partner.

Förvaltningen ser ett behov av uppsökande verksamhet eftersom många äldre påverkas negativt av den nuvarande bostadsbristen. I de nya riktlinjerna betonas att biståndshandläggarna ska arbeta proaktivt med informationsinsatser vilket förvaltningen ser positivt på.

De främsta skälen till varför en ansökan avslås är:

- Omvårdnadsbehovet är inte tillräckligt omfattande och den sökande uppfyller inte kriterierna för ett vård- och omsorgsboende.
- Det nuvarande stödet fungerar bra.
- Behovet av tillsyn, säkerhet och trygghet bedöms istället kunna tillgodoses genom:
 - Redan befintliga hemtjänstinsatser med exempelvis tätare besök under dygnet och tillsynsbesök för att skapa trygghet. Trygghetslarm för att kunna tillkalla hjälp.
 - Det finns möjlighet att utöka insatserna med dagverksamhet för att möjliggöra social samvaro alternativt utöka den redan beviljade dagverksamheten med fler dagar per vecka.
 - Det finns möjlighet att utöka insatserna med växelvård och avlösning för att avlasta den anhöriga som vårdar.
 - Bostadsanpassning eller alternativa boendeformer såsom seniorboende/trygghetsboende.

¹ År 2017 fick totalt 44 personer avslag på ansökan om vård- och omsorgsboende, varav 25 kvinnor och 13 män. 5 personer gick inte att utläsa på grund av att personnummer saknas och 1 avslagsbeslut var felregistrerat i Paraplyet.

Orsaker till avslag i Skärholmen

Orsaken till varför det skett en ökning av antalet avslag beror delvis på följande:

- Under 2017 gjordes en omstrukturering av ärendedragningarna med omarbetade rutiner för mötesformen. Antalet ärendedragningar minskades ner för att fler handläggare skulle vara närvarande vid varje möte. På detta sätt fick varje ärende en mer ingående genomlysning, bedömningen och samsynen mellan handläggare ökade.
- Det har gjorts en satsning på ett välfungerande mentorskap med rutiner för introduktion av nyanställda. Detta kan ha påverkat utredningsarbetet samt hanteringen av en inkommen ansökan. Både avseende registreringen i Paraplyet men även mottagandet av ansökan.
- Cirka en gång per månad har hela enheten juridisk handledning av en extern handledare. Där finns möjlighet att ytterligare diskutera bedömning utifrån rättspraxis.
- Tillvägagångssättet för att plocka fram siffrorna ur Paraplysystemet är inte helt tillförlitligt. Under 2017 har enheten arbetat aktivt med att registrera inkommande ansökningar och avslag på ett korrekt sätt.

De förändringar som Beställarenheten har genomgått under det senaste året har resulterat i rättssäkrare bedömningar (och explicit fler avslag). Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande ”Redovisning och analys av avslag på ansökningar avseende särskilt boende 2017”, dnr 4.1-390/2018, innefattade andel avslag för hela staden och de främsta skälen till att avslag ges. Äldreförvaltningen konstaterar att rätten till särskilt boende utgår från lagstiftning och stadens riktlinjer. De främsta skälen till att avslag ges är att den enskilde inte bedöms ha ett omfattande omvårdnadsbehov. Andra möjliga anledningen till att avslagen har ökat kan bero på hälsoförbättringar hos äldre i kombination med den medicinska och tekniska utvecklingen som bidrar till att äldre kvinnor och män kan klara sig utan omsorg trots viss sjukdom och/eller funktionsvariation. I vissa fall ligger behoven inom en annan huvudmans ansvarsområde såsom medicinering eller psykiatri. Hemtjänstens utveckling gör att man ibland kan tillgodose stora hjälpbehov. Även arbetssättet med ramtid, där de äldre själva kan välja hur de disponerar tiden kan göra det lättare att bo hemma med hemtjänst.

Jämställdhetsanalys

Bedömningen av rätten till ett vård- och omsorgsboende föregås av en individuell bedömning. Det är vid bedömningar som risken är störst att handläggares och chefers uppfattningar om manligt och kvinnligt påverkar utgången i ärendet. För att säkerställa att fokus i bedömningen och beslutsfattandet ligger på den enskilde och dennes behov utesluter enheten uppgifter om kön vid alla ärendedragningar. Bedömningarna görs istället efter den enskildes individuella behov.

Statistiken visar att fler kvinnor än män är aktuella på Beställarenheten. Fler kvinnor än män har ansökt om insatsen vård- och omsorgsboende. Av den anledningen är det rimligt att fler kvinnor än män har fått avslag på sin ansökan. Ingen annan signifikant skillnad mellan könen framkom och arbetet med att säkra en jämställd biståndsbedömning kvarstår. Enheten kommer därför att göra en analys av insatser och resursfördelning utifrån kön.

Bilagor

Skrivelse ”Varför ökar avslagen till äldreboende i Skärholmen?”